

# לפני 25 שנה

בגיליון "העולם הזה" שראה אור השבוע לפני 25 שנה בדיוק, פורסמה השניה בסדרת הכתבות המסעירה "דת או כיונס?" תחת הכותרת "מה קרש בהקדש?" ובה תיאור המאבק שבין פוזרריהדת הספרדיים על משרתת הראשון-לציון (שבה זכה בסופו של דבר הרב ניסים, אביו של משה ניסים, שר" המיטשטים). כתבה אחרת, שכותרתה "עילוי הנשמה של ר' אברום", נפתחה כך: "לפני חמישה שבועות קטלו כדורי הפיראיון חמישה ילדים בכפר שפריר. השבוע התגברה שימחת החיים הראשונים של כת-החסידים המופלאה על זכר האסון. פרות-המלה של נכדו הראשון של ר' אברום, האחראי לביטחון בכפר, הפך למאורע רווי שימחה..." כתבו של השבועון עטאללה מנצור, פירסם כתבת פולקלור על "השייך מחמוד מרפא אהבה".

על הנעשה מאחרי מסך החול של מדינות ערב כתב חילי תותח: "נפגשתי עם נשיא הלבנון! במרדור הספורט, תחת הכותרת "המרדור נגד הכוח תל-אביב", תוארו קנוניות אגודות הספורט המפלגתיות נגד הקבוצה העצמאית היחידה במדינה. כתבו המשוטט של השבועון באירופה, עמם קינן, דיווח מפסי טיבל הפרטים כקאן על הכוכבת הכריסית דיאנה דורס ועל כוכבות קולנוע אחרות. בשער הגיליון: הראשון-לציון הרב ניסים.

## העיוורון ומישרד הסעד \* אונס בקיבוץ עמיד

## \* דויד בן-גוריון והחזירים \* וינגייט ניסה להתאבד

### הממשלה

#### מילחמת העצבים

כאשר נודע בירושלים שדויד בן-גוריון יוצא לחופשה, ויטפל אך ורק בענייני ביטחון, עבר רחש במיסדרונות. כן בן-גוריון אינו יוצא לחופשה סתם. לכל חופשה שלו יש כוונה. החופשה המפורסמת ביותר הייתה זו שבעקבותיה באה הפרישה שלו לשד-היבוקר.

השבוע שוב שהה בן-גוריון בחופשה. אותה שעה הפיץ שר-החץ משה שרת בעצמו שמועות, כי הוא עומד להתפטר מתפקידו בממשלה ולהתנדב לתפקיד מנכ"ל כיר מפא"י. במיקרה זה יתפוס פינחס לבון את מקומו של מרדכי נמיר בהסתדרות, ונמיר יתפוס את מקומה של גולדה מאיר במישרד-העבודה. שתתפוס את מקומו של שרת במישרד-החץ.

ברור היה שכל השמועות והחופשות אינן אלא תימונים במילחמת העצבים הגדולה המתנהלת בין בן-גוריון למשה שרת, מילחמה שהחריפה מאוד מאז נודע לבן-גוריון על ההסכם שהושג בין שרת לרתיים מאחורי גבו. אולם גם התימרון המוצלח ביותר יכול להוביל למצב אשר ממנו אין נסיגה.

### חולדות

#### מסעות המנהל

בשבוע שעבר התרוממו גבות עיניים רבות כאשר גילה העולם הזה שמנכ"ל מישרד-הסעד, משה בריסלע, נסע לפאריס לענייני הטיפול בעיוורים, נושא בו אין לבריסלע מושג, ולו אף הקלוש ביותר. השבוע נסתבר כי המנהל העליון אינו נמשך רק לקסמי פאריס העליונה. כדי להוכיח זאת, הוא המשיך בדרכו לניו יורק, שם נערכה ועידה אחרת בנושאים הקשורים לסיעוד. בין שתי הוועידות הפך רידו שלושה שבועות ארוכים. בצדק סבר בריסלע, שאין לבנו את כספי המדינה על נסיעות-שווא ולשוב אלצה. לכן נשאר למשך הזמן הזה בבירת השעשועים הי-עולמית. משלם-המיסים שמח להגיש את הסעד הכספי הדרוש למנהל מישרד-הסעד.

### דרכי חיים

#### לילה בעמיר

בקיבוץ, כמו בכל תברה אנושית, יש טרגדיות אנושיות. אולם הקיבוץ משתדל להסדירן בכוחות עצמו, מבלי שיצאן לאור העולם החיצון. השבוע, כשסיפרו העיתונים כי התברר מנחה ברנייר פתח בשביתת-שבט במשק עמיר הגלילי, משכה טרגדיה זו את אור הזרקורים.

הדראמה החלה ליל חורף גשום בי-1954, כאשר מנחה היה בשירות מילואים. סיפורו של אשתו, נחמה ברנייר, מן

הוא דרש להעביר את העניין לביור בקיבוץ הארצי, ונתקל בסירוב מוחלט. כשהעמיד את המזכירות בפני הבחירה — "או הוא או אני" — רמזה לו המזכירות שהוא רשאי לעזוב.

מן המיטשטח: החרר האוכל. אז עשה ברנייר את המעשה שהעניק צביון חדש לכל הבעיה: הוא פנה לעורך-הדין פישל הרצברג, הפרקליט המוכר של כל הקומור ניסטים שגורשו מקיבוצי השומר-הצעיר.

קיבוץ יכול לסבול הרבה, אך מסתבר כי אין הוא יכול לסבול קומוניסט. הפעם ננקטו נגד ברנייר אמצעים חמורים: הוא הוצב בסידור-העבודה דרך קבע לשטיפת כלים במיטבח, השנואה שבעבודות המשק, נאסר עליו לשוחח עם החברים על ענייניו.

עתה הבין גם ברנייר שעליו לעזוב את משק עמיר. הוא הסכים, בתנאי שהמשק ישלם לו 7000 ל"י תמורת 17 שנות עבר ועבודת אשתו, כדי שיוכל לרכוש שכון בעיר. המזכירות אישרה לו רק 600 ל"י, והחליטה להוציאו מהמשק בגלל דיעור תיו הקומוניסטיות.

השבוע בילה מנחה את ימיו לא במיטבח השנוא עליו, אלא בחדר האוכל עצמו. הוא הבטיח כי לא יזוז ממקומו עד שיוחזרו לו זכויותיו במשק, או שישולמו לו פיצויים כדרישתו.

החברות היפות במשק, היה פלאסטי: בי שעה שתיים וחצי לפנות בוקר נכנס לחדרה בצריף התבר אהרון ליטרמן, כשהוא לבוש פיגמה וגרביים. בחדר הי מואר שכבה לא רק נחמה, אלא גם בתה נאורה (5). שקדחה בחום. אהרון התגבר על האם תוך שימוש באלומות, והסתלק אחרי שעשה מה שעשה.

הסברה הרשמית של מזכירות קיבוץ עמיר הייתה קצת שונה: "נחמה לא הייתה כלל וכלל אדישה לאהרון..."

"או הוא או אני." בעיר הגדולה יכול מאורע כזה להיטשטש ולהישכח. בקיבוץ הקטן, בו יודע כל אחד את הכל על הכל, אין הדבר אפשרי. מנחה שמע עליו מייד בחזרו מן השרות. עוד לפני כן שמעה עליו הינדה, אשתו של אהרון, שהתנפלה על נחמה, תלשה את שערותיה ופצעה אותה.

לרוע המזל, לא היה מדובר בחברי הכשרה הבאים היום ויוצאים מחר. שני החברים המערובים היו ותיקים, ונמצאו במשק למעלה מ-17 שנה. מנחה דרש את סילוקו של אהרון. אולם אהרון תופס מקום חשוב בסידור העבודה, והמזכירות הסתפקה בהגשת אזהרה.

לו הסתפק בכך מנחה, היה העניין תם ונשלם. אולם מנחה לא יכול היה להרגע.



**פליטה פלסטינית מצור**  
במיסגרת סידרת כתבות אכסקלור-טיביות על הנעשה מאחורי מסך-החול במדינות-ערב, פירסם העולם הזה כתבה על הנעשה בלבנון. פליטה זקנה זו, שברחה מפלסטיין, התגוררה ביחד עם עוד 80 אף פליטים במחנה-הפליטים של צור.

### דת או כיונס? מי מוצל את הרב דאשי?



"העולם הזה" 972  
תאריך: 31.5.1956

### הממשל הצבאי

#### כיס עברי חלוצי

בנגב הצטננו, בין קיבוץ שובל לגבול ירדן, משתרעות חלקות רבות של אדמה, אשר איש לא טרח לעבדן מאז ברתו בעליהן הערביים. השנה עלו אנשי השייך סאקר סלאמה אל-הווייל, בדואים היושבים בחסות המימשל הצבאי באיזור זה, על שטח נטוש של 4000 דונאם. עד אז נהגו לעלות עם עדריהם למרעה על אותו שטח. השנה, בגלל גשמי הברכה הבלתי רגילים, החליטו להרוש ולזרוע את האדמה.

איזור **מוסבן**, אולם לפני שהגזו הי ניצנים, הופיע נציג המימשל הצבאי מברא-שבע, משך שבועות עקב אחר הערבים במלאכת החריש והזריעה הממושכת. עתה, לאחר גמר העבודה המייגעת, החליט כי איזור זה הינו, בעצם, איזור רגיש מאוד וכי נוכחותם של ערבים בו עשויה לסכן את ביטחון המדינה. הוא מסר לשייך הוד-עה רשמית שקבעה, כי 4000 הדונאם הוכי-רוז כאיזור צבאי סגור.

את חשיבותו הביטחונית של השטח הוכיח הצעד הבא של השילטונות. האדמה הוחכרה למיכאל הנגבי, בעצמו מושל צבאי של הנגב שעבר, שהחליט לפרוש לפעילות פרטית מבורכת באותו איזור. מישרד-החקלאות מכר לו את הרשות לק צור את אשר זרעו בני שבט אל-הווייל. הנגבי, חבר קיבוץ נגבה לשעבר, המתין להבשלת היבול בשלושה של מומחה. ובבוא העת שלח למקום קומביין שכוך וחצי תריסר פועלים לאסוף את היבול. הפועלים היו כולם ערבים. אולם הם לא היוו שום סכנה לביטחון המדינה. מאחר שהריווח מעבודתם נכנס לכיס עברי חלוצי.

### אנשים

- הצדקה מקורית לגידול חזירים ב-ארץ מצא השבוע ראש-הממשלה דויד בן-גוריון בעובדה (חסרת הבסיס במקור רות), כי בימי המבול נתן הקדוש-ברוך הוא פקודה לנוה להכניס לתיבתו חזיר וחזירה, על-מנת שיישארו גם אחר המבול.
- ח"כ חרות, הד"ר יוחנן בארל אמר, שעה שמליאת הכנסת עברה מדיון בנושא ביתו של ר"י אשכול לדיון ב-נושא החזיר: "אנו הולכים מן הדירה אל הדיר!"
- יומון אחדות העבודה למרחב, על העסקנים היוצאים לעבודות ביצורים על-מנת להצטלם, "חיללים צלמוניים!"
- חתן פרס נובל בספרות, הסופר האמריקאי ויליאם פוקנר: "בית-בושת הוא המקום האידיאלי לעבודתו של אמן. המקום שקט בשעות-הבוקר, שהן הטובות ביותר לעבודה."
- פרט היסטורי לא ידוע, שפורסם השבוע ברבעון למזרחנות בלונדון, גילה כי גנרל צ'ארלס אורד וינגייט ניסה לאבד עצמו לדעת בעצם ימי המלחמה העולמית השניה. זה היה בבית-חולים ב-קאהיר, אחרי הצלתו הגדולה של ויינגייט בשיחורו חבש. ויינגייט, שסבל מ-התמוטטות עצבים, חשש כי לא יבריא מספיק כדי לשוב לתפקיד פיקודי, והוא חתך את גרונו בחער. התוצאה: עד יום מותו (בהתרסק מטוס צבאי בג'ונגל ה-בורמאי) היה לקולו של ויינגייט צליל חורק, ובגלל פציעת שרירי עורפו היה נאלץ לטובב את כתפיו כל אימת שסובב את ראשו.